

Комітет Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової та митної політики

РІШЕННЯ

Про результати заслуховування керівництва Державної податкової служби України та Державної фіскальної служби України щодо боротьби з незаконним обігом алкогольної продукції в Україні

протокол 68 від 19.05.2021

Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (далі - Комітет) на своєму засіданні 13 травня 2021 року заслухав першого заступника Голови Державної податкової служби України Рубан Н.І. та заступника Голови Державної фіскальної служби України Орленка І.М. щодо боротьби з нелегальним ринком алкоголю в Україні.

За оцінками представників ринку алкогольної продукції нелегальний ринок алкоголю в Україні сягає близько 50%. У 2020 році через існування в Україні нелегального ринку алкоголю до Державного бюджету України не надійшло понад 8,1 млрд. грн лише акцизного податку (з урахування інших податків (ПДВ, ПДФО, ПнП) від 10 млрд. грн).

За інформацією першого заступника Голови Державної податкової служби України Рубан Н.І. за I квартал цього року контролюючими органами проведено 7800 фактичних перевірок щодо законності продажу і достовірності відображення реалізації алкогольної продукції. У 100 відсотках всіх перевірок встановлені порушення. Всього було встановлено порушень та застосовано штрафних санкцій і нараховано акцизного податку на суму 480 млн. гривень.

Щодо Інтернет сайтів через які здійснюється реалізація нелегальної алкогольної продукції, контролюючими органами перевірено і досліджено 328 сайтів, де продається акцизна продукція. Найбільше марок товару, по яким встановлюються порушення – це "Гетьман", "Прайм", "Олександрія".

Щодо контролю обсягів сплати акцизного податку, то обсяги виробленого спирту протягом в 2020 році і в 2021-му році знизилися на 10 %, але за рахунок залишку спирту, виробництво і реалізація лікєро-горілочаної продукції не впала, є незначні обсяги приросту на 8,5 %.

Голова Комітету народний депутат України Гетманцев Д.О. зазначив, що по лікєро-горілочаним виробам приріст у 8 %, при такому обсязі ринку нелегального спирту, як на сьогодні є, це не здобутки. Тобто, був встановлений низький індикатив з надходження акцизного податку, який дав можливість виконати план надходжень більше ніж на 60 %.

Комітетом доведено Державній податковій службі України 660 точок роздрібної торгівлі алкогольними напоями, які мають ознаки реалізації контрафактної і безакцизної продукції, а за інформацією представників галузі їх близько 8000. Чи здійснено податковими органами перевірки цих точок і які результати є? Наприклад, за адресою місто Львів вулиця Зелена 5, горілка

"Пшенична" продається за ціною 40 гривень, місто Київ, Бориспільська 43, вартість за півлітра 60 гривень, "Карпатські трави", композиція кулінарно-спиртова, харчова добавка, яка коштує за чеком 59 грн. 40 градусів.

Щодо реалізації нелегальної алкогольної продукції через мережу Інтернет Головою Комітету Гетманцевим Д.О. зазначено, що за день до засідання Комітету було замовлено та отримано горілку "Пшеничну" в тетрапаці. Чому ні ДПС України, ні ДФС України не вжито передбачених законодавством заходів щодо ліквідації таких продажів?

Щодо незаконного виробництва Комітетом було направлено інформацію про роботу 6 лікєро-горілочаних заводів, які здійснюють виробництво алкогольної продукції з порушенням норм законодавства. Продовжуються порушення з-боку лікєро-горілочаних заводів за адресами: Харківська обл., Чугуївський район, селище міського типу Малинівка, вул. Олімпійська, 1, Кіровоградська обл., місто Олександрія, вул. Л. Коваленка, 32, (продукт «Пшенична» (найпопулярніший продукт в інтернеті). Те ж стосується і заводів Укрспирту, наприклад ДП - Каравани (Харківська обл.), Дубовязовка (Сумська обл.), Липники (Житомирська обл.) та ін. Чи здійснено перевірку діяльності спирт заводів у другу зміну? В ДПС України та ДФС України є всі необхідні інструменти для протидії нелегальному виготовленню підакцизної продукції.

Народний депутат України Холодов А.І. додав, що таких суб'єктів 37, не дивлячись на публічну демонстративну активність ДФС України щодо боротьби з незаконним виробництвом та обігом спирту, регулярно отримую інформацію про те, що таке виробництво продовжує відбуватися на наступних спирт-заводах: ДП "Холминський спиртовий завод" (код ЄДРПОУ: 00375314), Новоборовицьке МПД ДП спиртової та лікєро-горілочаної промисловості "Укрспирт", Ковалівське МПД ДП спиртової та лікєро-горілочаної промисловості "Укрспирт", ДП "Зірненський спиртзавод" (код ЄДРПОУ: 00375036).

Голова Комітету Гетманцев Д.О. звернувся до керівництва ДПС України та ДФС України з тим, що таких суб'єктів всього 37 підприємств, а акцизного податку держава втрачає 8 мільярдів кожен рік. Чому Державною податковою службою України не забезпечено 37 цілодобових постів? Чому податкові органи ігнорують та не вживають заходів з виявлення нелегального виробництва спирту, при тому, що в них є всі можливості виявити та встановити порушення. Наявна інформація в податковому органі дає можливість податковим органам виявляти можливі порушення на підставі аналізу діяльності підприємств з виробництва спирту, виробників алкогольної продукції з питань понесених ними витрат сировини, води, електроенергії, виробленої продукції (виробниками алкогольної продукції на основі обсягів продажу виробників спирту), показників витратомірів та встановлювати факт порушення під час проведення контрольно-перевірочних заходів.

Заступником Голови ДФС України Орленко І.М. проінформовано, що співробітниками Державної фіскальної служби України здійснюється оперативна цілодобова робота щодо 8 спиртзаводів.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. звернувся до заступником Голови ДФС України Орленко І.М. із запитанням, що заважає ДФС України припинити

нелегальне виробництво по всім 37 суб'єктам при наявній штатній чисельності більше 4 тисяч в ДФС України.

Заступником Голови ДФС України Орленко І.М. зазначено, що по трьом підприємствам будуть проведені перевірки. Стосовно двох виробників, які ймовірно мають не обліковану продукцію і займаються виготовленням такої продукції, проводиться моніторинг. По одному виробнику на сьогоднішній день порушене кримінальне провадження, в рамках якого вилучено продукцію, що не облікована на 10,1 млн. грн, це 62 тис. пляшок фальсифікованих алкогольних продуктів. Що стосується загальної інформації, то за чотири місяці поточного року вилучено на 1,7 мільярда підакцизних товарів, з них спирту на 155 млн. грн., лікєро-горілочаних виробів на суму 95 млн. грн., на 2,5 млн. грн. марок акцизного із ознаками фальсифікації і припинено діяльність 46 незаконних виробництв лікєро-горілочаних виробів.

Водночас, за інформацією, наданою народним депутатом України Холодовим А.І., фактичні показники діяльності ДФС України в озвученому напрямку є нижчими, ніж озвучено заступником Голови ДФС України Орленко І.М. Зокрема, Холодов А.І. надав інформацію, що у порівнянні з аналогічним періодом 2020 року у 2021 році податкова міліція у рази зменшила результативність заходів у вказаному напрямі. Так, з 515 тис. декалітрів алкогольних напоїв на суму 220 млн гривень, вилучених працівниками податкової міліції у січні – квітні 2020 року, результати знизились до 39 тис. декалітрів на суму 82 млн гривень, вилучених ними у аналогічному періоді 2021 року. Також у порівнянні з 2020 роком зменшилась кількість незаконних виробництв алкогольних напоїв, виявлених працівниками податкової міліції (з 45 підпільних цехів, виявлених за 4 місяці 2020 року до 41, виявленого у 2021 році). При цьому діями працівників податкової міліції у 2021 році не припинено жодного необлікованого виробництва алкогольних напоїв, організованого на потужностях легальних лікєро-горілочаних заводів, що наносить значно більшу економічну шкоду державі, ніж кустарні підпільні виробництва алкоголю. У аналогічному періоді 2020 року було виявлено 3 таких факти.

Народний депутат України Холодов А.І. зазначив, що наявна інформація згідно якої податкова міліція вилучає підакцизну продукцію і залишає на відповідальне зберігання тим самим підприємствам, в яких вони були вилучені, що свідчить про можливі порушення законодавства та/або зловживання наданими ДФС України повноваженнями через високий ризик використання таких товарів підприємствами-порушниками, а також про штучне формування статистичних показників ДФС України без досягнення реальної користі для держави.

Щодо неможливості ДФС України виявити нелегальне виробництво спирту чи алкогольної продукції народний депутат України Холодов А.І. зазначив, що все просто, якщо димить труба значить виробництво працює. Доцільно проаналізувати статистику підприємств, як збільшуються або зменшують обсяги. Підприємство якраз і декларує, що воно не працює кілька днів на місяць для того, щоб приховати факт свого нелегального виробництва.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. додав, що і понесені підприємством витрати електроенергії, води, склотари можуть бути доказами нелегального виробництва, але відсутність бажання в ДФС України боротися із нелегальним ринком алкогольної продукції призводить до існуючої ситуації в державі.

Заступником Голови ДФС України Орленко І.М. зазначено, що не зовсім відповідає за даний напрямок роботи, але зазначені фактори щодо використання робочої сили, споживання електроносіїв, витрати на енергоресурси, факт здійснення діяльності таким виробництвом досліджується під час здійснення оперативно-розшукових заходів працівниками ДФС України.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. звернувся із зауваженням до керівництва ДФС України щодо неналежного представництва органу і його діяльності під час заслуховувань на засіданнях Комітету.

Щодо акцизних марок двійників. На ринку продовжує працювати схема, за якою здійснюється обклеювання акцизними марками «двійниками» виробництва Туреччини. Відомо, що великі мережі супермаркетів беруть на реалізацію відповідний товар з акцизною маркою-близнюком. Що заважає, придбавши пляшку горілки, віддати її на експертизу, встановити підроблену акцизну марку, провести всі необхідні слідчі дії?

Голова Комітету Гетманцев Д.О. звернувся із запитанням до керівництва ДФС України, яка робота проводиться щодо акцизних марок двійників?

Заступником Голови ДФС України Орленко І.М. зазначено, що податковою міліцією викрито факт постачання міжнародними каналами підроблених акцизних марок двійників з Туреччини. В Одеській області в рибному порту був виявлений цей факт, було вилучено 1,8 мільйонів марок на загальну суму 40 мільйонів гривень. У впровадженні ДФС України по статті 199 КК України перебуває 71 кримінальне провадження тільки по акцизним маркам. Щодо кримінальних проваджень за статтею 204 КК України, податковою міліцією розслідується 235 кримінальних проваджень.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. звернув увагу, що озвучуються тільки цифри, результат відсутній. Завдання щодо припинення нелегального ринку спирту це завдання Президента України Зеленського В.О. Керівник ДФС України Мельник В.І. був присутній на нараді, де Президент України Зеленський В.О. сформулював і чітко довів до всіх правоохоронних органів без виключення завдання щодо припинення нелегального ринку спирту. Ця нарада була у березні місяці, зараз вже травень, і за квітень 2021 року лише плюс 8 % рік до року збільшення акцизного податку - при потенціалі 100 %.

Народний депутат України Холодов А.І. звернувся із запитанням до керівництва ДФС України щодо неналежного рівня підготовки документів, що передані до суду з підробки спирту та лікєро-горілочаної продукції. Результатів не має і тільки більше року отримуємо від ДФС України інформацію про процес, а не результат. Президент України Зеленський В.О. чітко зазначив, що 50% спирту, а відповідно й горілки виробляється нелегально. Але ринок як був наполовину нелегальним, таким і залишається, через Інтернет легко замовити нелегальну алкогольну продукцію.

Народний депутат України Холодов А.І звернув увагу на неналежну якість складених працівниками податкової міліції протоколів про адміністративні правопорушення. Так, у період з 1 по 21 квітня 2021 року (за даними Єдиного реєстру судових рішень) судами закрито або повернуто до ДФС у зв'язку з відсутністю складу та події правопорушення 17 адміністративних проваджень за фактами незаконного поводження з алкогольними напоями та тютюновими виробами (додаток 1).

Протоколи, які складає податкова міліція, не відповідають вимогам Кодексу України про адміністративні порушення, тому що неналежно складені. Матеріали цих протоколів не містять необхідної доказової бази, відсутній склад правопорушення. В результаті у суду немає можливості ґрунтовно і в повному обсязі розглянути справу, і як наслідок, справа закривається, або ж справи закриваються через закінчення строків притягнення до відповідальності.

Заступником Голови ДФС України Орленко І.М. надано інформацію щодо розслідуваних кримінальних проваджень, вилученнях, однак до цього часу ні ДПС України не спромоглася забезпечити належне функціонування акцизних постів, ні податкова міліція – провести належні заходи, організувавши цілодобове фіксування таких порушень та виявлення такого незаконного виробництва. Для виявлення незаконного виробництва спирту та алкогольної продукції податкова міліція має організувати такі заходи щодо всіх названих суб'єктів, що зловживають, і на заводах Концерн "Укрспирт", і на заводах ДП "Укрспирт" та ін. Така кількість працівників цих органів ДПС та ДФС, необхідних для залучення у проведенні цих заходів, коштує державі набагато менше ніж недоотримання від акцизного податку та шкоди, що завдається здоров'ю при вживанні такої продукції.

Народний депутат України Холодов А.І. звернувся до представника Фонду державного майна України з питанням щодо катастрофічної ситуації, яка склалася в державі з приватизацією спиртових заводів. Адже питання незаконного виробництва алкогольної продукції це наслідок незаконного виробництва спирту в державі на неприватизованих заводах ДП «Укрспирт» та Концерну «Укрспирт».

Представник Фонду державного майна України зазначив, що спиртову галузь загалом вона складається з двох частин. Перша частина – це є ДП «Укрспирт», друга частина – це є концерн «Укрспирт».

ДП «Укрспирт» було найбільш готове до приватизації, і приватизація йде досить активно, тобто вже нові власники є у 14 заводів, 4 заводи на аукціоні зараз стоять, по 4 заводам очікується оплата найближчим часом, 7 заводів будуть перевиставлені і ще 12 заводів готується ДП "Укрспирт", проводиться інвентаризація.

Що стосується концерну, ситуація там набагато складніша. Концерн – це є 35 окремих державних підприємств, які мають дуже багато проблем. В рамках діючого законодавства можна приватизувати активи, які не обтяжені арештом. На жаль, ситуація з концерном складна, із 35 заводів не обтяжені арештами тільки 6, які зараз готуються до приватизації.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. уточнив чому оголошено нуль аукціонів з приватизації заводів Концерну, в той же час, оголошено результати 22 аукціонів з приватизації об'єктів ДП «Укрспирт»?

Представник Фонду державного майна України зазначив, що середній час оголошення аукціону по державному підприємству сім місяців. Потрібно провести інвентаризацію, провести переоцінку його активів, директори підприємств переважно не реагують на Фонд державного майна України. Тобто йде бюрократичний процес, в тому числі і затягування зі сторони директорів таких державних підприємств.

В переліки приватизації включено 25 спиртзаводів, прийняли функції управління вже по 16 заводах. І ті, які не мають арештів, почали готувати на приватизацію.

Народний депутат України Холодов А.І. звернувся із запитанням про кількість підприємств із 37, що в цьому році виставлять на приватизацію.

Представник Фонду державного майна України вказав, що 6 підприємств із 37, по іншим є арештоване майно.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. уточнив чому не можна змінити керівництво? В 2019 році прийнято Закон про приватизацію спирту. Ситуація, коли з 2019-го року, не вирішується питання в цій країні зі спиртом і з алкоголем, є неприпустимою.

Народний депутат України Холодов А.І. звернувся із запитанням хто вирішує питання щодо призначення директорів - Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України чи ні?

Представник Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України зазначив, що конкурс по керівнику ДП "Укрспирт" оголошений та в травні має бути завершений. Щодо забезпечення передачі на приватизацію у Мінекономіки жодних зупинок не було. По ДП "Укрспирт" не переданих залишається 12 підприємств у зв'язку з тим, що є борги і їх треба розподілити. Є завдання не просто продати активи, а продати з боргами.

Народний депутат України Холодов А.І. звернув увагу, що приватні підприємства, що розпочнуть роботу найближчим часом, спричинять здешевлення тих 35 державних підприємств концерну «Укрспирт», які не виставлені до цього часу на приватизацію, тобто держава втратить можливість продати по ринковій вартості ці підприємства. Тому, якість управління щодо виставлення цих підприємств на приватизацію низька, як і низька якість управління «Укрспирт» цими підприємствами.

Представник Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України зазначив, що з 35 підприємств виробляє спирт харчовий за останні 5 років лише 4 підприємства, інші можна продати лише як промислові, виробничі майданчики.

Представник Фонду державного майна України звернув увагу, що всі передані до Фонду державного майна України об'єкти ДП "Укрспирт", підготовлені і виставлені на торги. Щодо концерну, там дійсно є арешти – це є пряма бюрократична заборона виставляти на торги, оскільки потім право власності не можна переоформити на нового покупця.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. звернув увагу, що Комітет хвилює, щоб державне майно було реалізовано якомога дорожче, але в першу чергу податковий Комітет цікавить, щоб ці об'єкти не використовувалися для ухилення від оподаткування виробництво та обіг спирту та алкогольних напоїв. Тому ви можете вживати всіх необхідних вам організаційних заходів, але, припиніть незаконну діяльність з виробництва та обігу спирту та алкогольних напоїв.

Голова Комітету Гетманцев Д.О. звернувся до ДПС України, ДФС України, Фонду державного майна України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, інших правоохоронних органів і зазначив, що Комітет цікавить виключно результат.

Народний депутат України Холодов А.І. зазначив, що без активної участі ДФС України та ДПС України наявну проблему з нелегальним ринком алкогольної продукції вирішити важко. До того, за результатами минулого Комітету по паливу, мною проведено близько 100 закупок на АЗС. Відомі мережі АЗС відкрито продають паливо і газ без чеків, і чомусь ні ДПС України, ні ДФС України цього не виявляють. Тому, питання про кадрове забезпечення цих органів залишається актуальним.

Враховуючи зазначене та керуючись Законом України «Про комітети Верховної Ради України», в межах виконання контрольної функції,

Комітет вирішив:

1. Визнати незадовільною роботу щодо протидії незаконному обігу алкогольної продукції в державі.

2. Рекомендувати Державній податковій службі України:

посилити контроль за діяльністю суб'єктів господарювання з виробництва спирту, виробників алкогольної продукції (в тому числі згідно додатку 2) шляхом підвищення кваліфікації представників органів ДПС України на акцизних постах, їх систематичної ротації, проведення аналізу діяльності підприємств з виробництва спирту, виробників алкогольної продукції з питань понесених ними витрат сировини, води, електроенергії, виробленої продукції (виробниками алкогольної продукції на основі обсягів продажу виробників спирту), показників витратомірів, скляних пляшок та ін.;

провести перевірки діяльності суб'єктів господарювання з виробництва спирту, виробників алкогольної продукції (в тому числі згідно додатку 2), виявити та припинити факти незаконної діяльності, в тому числі реалізації продукції виробниками за відсутності акцизних марок або з підробленими акцизними марками;

провести перевірки та припинити реалізацію нелегальної алкогольної продукції через роздрібні торгівельні точки, зокрема реалізації продукції за відсутності акцизних марок або з підробленими акцизними марками (у тому числі згідно додатку 3);

Інформацію про результати виконання пункту 2 цього Рішення надати в розрізі кожного виробника спирту, алкогольної продукції, роздрібною торгівельної точки про вжиті податковим органом контрольно-перевірочні заходи, результати таких заходів, анульовані ліцензії, проведенні донарахування, передані матеріали до податкової міліції (копії таких листів) і т.ін.

3. Рекомендувати Державній фіскальній службі України:

за результатними опрацювання отриманих від ДПС України матеріалів та виявлених самостійно порушень у сфері виробництва та обігу підакцизних товарів по додатках № 2 та № 3, вжити заходів відповідно до Кримінального процесуального кодексу України та припинити незаконне виробництво спирту, алкогольної продукції, реалізації нелегальної алкогольної продукції виробниками та суб'єктами роздрібною торгівлі, в тому числі, що здійснюється через мережу Інтернет (мобільних додатків Viber, WhatsApp, Telegram та ін.) з доставкою через операторів поштового зв'язку (у тому числі згідно додатку № 4);

забезпечити дотримання процедури знищення незаконно виготовленої алкогольної продукції та спирту, передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 № 1340 «Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним».

Інформацію про результати роботи надати в розрізі кожного виробника спирту, алкогольної продукції, роздрібною торгівельної точки про вжиті податковою міліцією заходи, вилучені товарно-матеріальні цінності, знищена незаконно виготовлена алкогольна продукція та спирт, зареєстровані кримінальні провадження, передані матеріали до суду, винесені обвинувальні вироки, суми завданих, відшкодованих збитків до бюджету і т.ін.

4. Рекомендувати Державній податковій службі України та Державній фіскальній службі України ініціювати притягнення до адміністративної відповідальності суб'єктів, які провадять нелегальну торгівлю алкогольною продукцією, в т.ч. на ринках та через роздрібні мережі (в т.ч. магазинах, кіосках, пересувних об'єктах торгівлі) з порушенням порядку провадження господарської діяльності відповідно до статей 164, 164-5 КУпАП;

5. Рекомендувати керівникам Державної податкової служби України та Державної фіскальної служби України провести перевірку фактів викладених в мотивувальній частині цього Рішення щодо невиконання посадовими, службовими особами своїх функціональних обов'язків у боротьбі з нелегальним ринком алкогольних напоїв.

6. Рекомендувати Голові Державної фіскальної служби України Мельнику В.І. надати до Комітету інформацію щодо виявлених, вилучених

підрозділами податкової міліції спирту, алкогольних напоїв протягом січня-травня 2021 року у розрізі суб'єктів, в яких вилучені такі підакцизні товари, та суб'єктів, яким такі товари передані на відповідальне зберігання, підстав для передачі вилучених підакцизних товарів на відповідальне зберігання.

7. Попередити посадових осіб ДПС України та ДФС України про невідворотність настання відповідальності за невиконання покладених посадових обов'язків в сфері боротьби з незаконним виробництвом та обігом спирту та алкогольних напоїв.

8. Керівникам Державної податкової служби України та Державної фіскальної служби України забезпечити належне представництво ДПС України та ДФС України на засіданнях Комітету.

Інформацію про виконання цього рішення просимо в установленому порядку надати Комітету до **15 червня 2021 року**, а в подальшому про виконання пунктів 2, 3 та 4 цього Рішення **щомісяця до 15 числа** наступного періоду 2021 року та бути готовим доповісти на засіданні Комітету.

- Додаток: 1. Приклади закриття судами (у період з 01 по 21 квітня 2021 року) адміністративних проваджень, розпочатих за ініціативою ДФС у 2021 році на 7 арк.
2. Перелік виробників спирту, алкогольної продукції на 3 арк.
3. Перелік роздрібних торговельних точок на 74 арк.
4. Перелік інтернет-ресурсів, на яких здійснюється продаж алкогольної продукції на 1 арк.

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ГЕТМАНЦЕВ

ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000006743D0087F6A301

Дійсний до: 17.07.2021 23:59:59

ДАНИЛО

Апарат Верховної Ради України

№ 04-32/01-2021/165604 від

21.05.2021

512523